

Raedt der oudtsten en oprechtsten Israëlitien aen Rehabeam, ofte Rehabeams raedt vermeerdert en verbeterd

<https://hdl.handle.net/1874/235047>

R A E D T

D E R

Oudtsten en Oprecht-
sten Israëlitien

Aen

REHABEAM,

Ofte

*Rehabeams Raedt vermeer-
dert en verbeterd.*

AMSTERDAM,

By CYPRANUS van der GRACHT. 1674.

R. A. E. D. T.

D. E. R.

Gedichten en Oprecht.

den Herten

den

REHABEAM.

Of

Rehabbeams Recht te weten

hoe en verbeterd.

AMSTERDAM.

By C. VAN DER G. VAN DER G. VAN DER G.

RAET DER OUDTSTEN

en Oprechtsten Israëlitzen aen Rehabeam,

Ofte

REHABEAMS RAEDT

Vermeedert en verbetert.

Predikant. Zeeuw. Utrechtsman.

WY hebben laest in onsen *Rehabeams raet* gediscoureert over de motiven van de *Teykeners van Utrecht*, ende mijn Heer heeft my eenighe te gemoet gevoert, die in 't eerst wat schenen: maer naderhandt spreekende niet onsen goeden vriendt desen *Utrechtsman*, ben ick van veele andere dinghen onderricht, daer van ghy lieden my niets verhaelt en hebt, ende die nochtans van meerder consideratie ende opmerckinge sijn, ende hebbe doen oock verstaen, dat u lieden van alle saecken aen my verhaelt, niet al te wel geïnformeert en waert: waer omme ghy lieden oock particulieren sonder fundament disrespeetueuselijck handelt, ende de anderen haer hartseer verwijt dat haer buyten schult over gekomen is.

Predikant.

Wel mijn Heer, geen mensch is soo perfect, of hy kan dwalen, ick bekenne seer geerne, dat mynen drift doen ick met u lieden in dat discours ben gheweest, om dat de saeck my ter barten ginck, een weynigh yverigh was, ende dan gebeurt het de beste wel, dat men sich wat vergrijpt, terwylen, ghelijck ghy lieden seght, desen *Utrechtsman* suleke goede kennisse van saecken heeft, soo kan het gedresseert werden, ende wil my seer geeren verlegen laten naer des selfs reden te luysteren.

Zeeuw.

Goede vriendt verhaelt ons dan eens hoe het eenigen tijdt herwaerts in *Politie, Kerck ende Justitie* toe gegaen is.

Utrechtsman.

Mijn Heeren, als ick de waerheyt seggen sal, 't is al te met slecht genoeg toe gegaen, ende den *Predikant* heeft in sijn voorgaende discours in alles den bal niet al gheheel mis gheslaghen: want als'er ymande in de

Vroetschap te kiezen was, om de Kuypere meester te wesen, of Niehje of Neefje dienst te doen, sagh men op geen bequaemheyt van perfoonen, als sy te nauwer noot gequalificeert, maer of sy jongens of tusschen wijs ende vroet waren, niet met al, sy moesten in de *Vroetschap* wesen. Soo heeft den Borgemeester *Hamel*, om dat hy meende sijn Kuypere daer aen geleghen was, den ouden *vander Lingen Vroetschap* gemaect, niet jegenstaende dien ouden man al *in terra su* was. Den Borgemeester *Nellesteyn*, om sijn vriendtje te avanceeren, maecktent sijn Neef *Nellesteyn*, dien goeden Heer, die noch de renten van 't geen hem die plaets koste niet ghetrocken heeft. Den Borgemeester *vander Dussen*, om *Zuylen* aen de handt te houden met de *Goyers*, die hy van doen hadt om sijn Broer den *Schout van Renen*, dat *schrandter verstant*, in 't eerste lith te brengen, maeckten *Overmer Vroetschap*. Niet jegenstaende dat sy in wesen, ende in der daet niet meer als kinderen sijn, niet bequaem om een Borgerlijck discoers te voeren, ick laet staen dat'er die wijsheyt ende achtbaerheyt in soude wesen die in een Regent vereyscht werdt; Borgemeester *vande Voort* brachter sijn Neef *Wijck* in, anderen, als van *Dinteren* sijn Neef *Bronckhorst*, een paer *Roomse Bentvogels*, waer van den eenen maer een quick quacks man is, ende den anderen een hovaerdigen plompert.

Predikant.

Ick hoor wel vriendtschap, dat het alleen aen de Religie niet gemanqueert en heeft, maer dat behalven de *Cartesianerye* ende *Arminianerye*, noch al veel meer fauten in de Regeringe gegrassert hebben.

Vtrechtsman.

o Domine! die luyden die ick u daer ghenoeemt hebbe, wisten soo veel van *Cartesianerye*, *Arminianerye* of *Socinianerye*, lichtelijck minder als de kinderen die noch in de *Catechismus* leeren: maer u lieden ordere, hebbe ick nu eenige jaren herwaerts geremarqueert, is daer maer alleenlijck op uyt geweest, om die geene die u lieden in alles niet in en volgde, ende in alle opinien toestemden, uyt te schelden voor *Arminianen* ende *Socinianen*, dat ick tot leetwesen moet seggen, ende onder u lieden correctie Domine a een groote faute onder u lieden ordere was: Neen Domine, 't is dese luyden ende meer met haer, om geen *Arminianerye* of *Socinianerye* te doen geweest, maer alleenlijck om den ronden Godt, een Amptje of Officietje daer uyt te strycken, dat was 't ooghmerck.

Zeeuw.

Wel Heerschop, de Ampten ende Officien moeten bedient wesen, soo wel deden sy 't dan als anderen.

Vtrechtsman.

Vrechtsman.

Mijn Heer heeft gelijk, maer yder moet schoenen naer sijn voeten hebben, dat veel van die *Heeren* eens Schepens souden sijn, daer sy al om solliciteerden, ende richten over eens anders goet en bloet, wat vonnissen soudender gestreecken werden, of als sy in hooghwichlige Politique saecken hare stemmen gheven, met wat wijsheyt en voorsichtigheyt moet dat toegaen.

Zeeuw.

't Moet wel toegaen, want sy meenen dats' het weten: maer of'er nu al eenige onbequame onder sijn, het Collegie is van sulcken grooten getal, ende daer sijn soo veel bequame Persoonen onder, dat het op die onnossele niet aen en komt.

Vrechtsman.

Dat is waer, maer als de bequame doot sijn, dan souden de anderen 't seggen willen hebben, ende onder die anderen die wel anders bequaem souden wesen, liepen der veel, die door ouderdom al af gesleten waren, ende anderen die sulcke groote fouten hadden, dat'er weynigh overschooten, die 't werck bequaemlijck doen kosten, den een socht niet *Stads of Burger eyfch* voordeel, maer sijn eygen eer ende profijt, als'er een *Oetroytje* te versoecken was om eenighe Koopmanschap te dryven, men sochter mede een profijtje in, den anderen hadt liever het glaesje ende het pijpje, ende vergat daer door het geet hem aenbevoelen was; de anderen die het minst pasten, ende de grootste affairen moesten handelen, droncken haer dickwils soo droncken, dat sy's anderen daegs noch onbequaem waren tot haer besoeingnes, ende occasie selfs aen onse vyanden gaven, dat sy haer voor droncken ende halve gecken scholden: daer door bespeurde men noch vigilantie noch dapperheydt, maer 't scheen even veel of de hen op de eyeren of daer neffens sat, sulcks het veele goede Ingeseten bedroefde, dat'er soo groote slaphartigheydt ende irresolutytheyt in de selye was.

Predikant.

Hier uyt kan ick mercken, dat sy soo schrickelijck jehens de Kerck ende de Kerckelycken sijn ingenomen gheweest: want sonder twyffel sal daer Kerckelycke censure over geoeffent sijn, ende daer over qualyck te vreden sijnde geworden, hebben het de Predikanten, als *Telingh, vander Velden* ende *Netenus* moeten beschelden.

Vrechtsman.

Dat dat de reden soude geweest sijn, waerom *Telingh* en *van der Velden*

den de Stadt uyt moesten, ende *Netenus* gecasseert, dat geloof ick niet; maer dat de redenen sijn geweest dat *Telingh* ende *van der Velden*, het een weynighje al te hoogh op gheschalm hebben jeghens de regeeringh ende sommige van de Regenten, ende dat het twee *extravagante humen-zen van Predikanten waren*, dat moeten wy, buyten partytschap synde, ront uyt bekenne. Niet tegenslaende wy de form ende manier van uytsettinghe voor heel pryselyck niet konnen keuren, noch de reden in het voorgaende discoers verhaelt, ende by de *Staten selfs laten drucken*, voor siffisant erkennen. Ende wat *Do. Netenus* belanght, die is te beklaghen, vraegje waerom? Om dat hy soo onnosel is gheweest, dat hy hem van anderen heeft laten oproyen, daer hy anders in t'gevely komende, en noopende het geen hy in sijn Boeck geschreven hadde, waer over de *Heeren Staten van Vrieslandt ende Groeningen* hadden geklaeght aen de *Staten ende de Stadt van Utrecht*, maer hadt hoeven te seggen dat hy t'selve met geen quade intentie jeghens de Regeeringe hadde geschreven, ende daer mede hadt de man gesalveert geweest.

Zeeuw.

Mijn dunckt dat *Netenus* dat hadde behooren te doen, want men lichtelijck kan verklaren dat sijn intentie niet quaet en is tegens de regeeringe, al heeft men schoon bestraft fouten die in de regeeringhe of de Regenten sijn, soo t'selve niet en is met quade intentie tot de regeeringe, maer met goede intentie om haer te doen suyveren van haer gebreecken, doch ick geloof dat *Netenus* een goet man is, door ophinsinge van anderen den cordaten, tot sijn eygen schade, heeft gespeelt.

Predikant.

De Gemeente sal evenwel *Telingh* ende *van der Velden* wederom beroepen willen hebben.

Utrechtsman.

Terwyl en sy beyde nu op een goede plaets staen, is t'best dat sy daer blyven, ende de Gemeente sal daer heel wel mede te vreden sijn, ten sy die, van uwes gelycken, opgemaect werdt.

Zeeuw.

Wat ons belanght, wy sullen *van der Velden* geetingh sonder eenigh protestatie laten volgen.

Utrechtsman.

Daer sijn noch meer andere goede Predikanten in ons landt, de minste veranderingh is het best: maer dat in voorgaende discoers den Predikant soo hevigh heeft afgegaen ende gescholden op *Buermannus* die in *Netenus*

tendus zijn plaets is gekomen (dat wel niet al te generens en was) past eer een schuyte-boef als een Predikant, een Predikant moet niet alleen nederigheyt leeren, maer moet selfs oock nederigh zyn, dat opbolderen, dat roepen en schelden, past geen *Christen*, ick laet staen een *Predikant*, *Buermannus* heb ick altijd hooren reputeren voor een geleert Professor, ende een groot Leeraer, dat hy zijn fouten heeft, daer in staet hy gelijk met alle menschen, ende dat men eens in een weegh schael leggen soude de fouten van de beschuldigers met de beschuldigde, ick weet niet waer den evenaer overslaen soude.

Zeeuw.

Maer mynen vriendt, den Predikant heeft my in zyn voorgaende discours verhaelt, dat'er soo veel fouten ontrent de *Finantie* waren, ende dat men een kamer van *Finantie* opgericht heeft, om amptjes te smeeden, ende dat *Velthuyssen* daer Secretaris van moest wesen om zyn Broer den *Docter* in de *Vroetschap* konde komen.

Utrechtsman.

Wat daer van is, sal ick in 't korte seggen, ende heeft den *Predicant* daer af geoordeelt als de blinde van de koleuren. Voor desen, selfs die in de hooghste Regeeringh waren, namen ontfangen aen, om datmen seyde eens ontfanger al zijn leven rijk genoeg: terwijlen datter geen kamer van *Finantie* en was, soo speelden die Heeren altijd haer personafie, ende maeckten dat sy rijk, ende de Comptoiren arm waren, maer sedert dat een ordinaire *Finantie* kamer is opgericht geweest, so is den gedreygden onderganch van de *Provincie*, die uyt confusie ende verloop van *Finantie* sekerlijck te wachten was, als men klaerlijck in het exempel van *Zee-landt* siet, voorgekomen, soo ver is 't van daer, dat die kamer soude gepractiseert sijn om meerder ampten te hebben, dat de beste Regenten van de *Stadt* jaren langh geurgeert hebben, om soodanigen kamer te maecken, daer sy echter in een geruymen tijdt niet toe kosten geraecken, uyt insicht van veel geïnteresseerden in de *Provincie*, die vreesden dat daer door haer quaet voor den dagh soude komen: 't is wel waer datter aensienlijcker Secretaris als *Velthuyssen* toegebruyckt hadt konnen werden, om dat het soo profijtabel een ampt is: maer of het *Peter* of dat het *Pauwels* bedient, als 't evenwel voor 't gemeen wel gaet, gelijk het gedaen heeft? wat is dat? want waer heeftmen sedert die opgericht is, gehoort, dat soo merckelijcke duysenden aen de Ontfangers slooten gheresteert heeft, als voor desen; wanneer heeftmen van *Bercken* gehoort, of van *N. van Wijcken*, die soo veel tonnen goudts naer sijn doot aen 't Landt ende

ende de particulieren te kort quam, datter den *Heer van Heeswijck* in moest komen om den boedel te redden, of weeren, op dat hy te beter sijn profijten kost maecken, ende naer sijn overlyden om de hoof-yfers op te lesen, *Albertus van Bentem*, de Vader van *Anselmus*, die mede getekent heeft, van welken boedel evenwel tot noch toe geen effectieve rekening gedaen is. Heeftmen wel sedert gehoord van meer *Ontfangers Paeuw*, die overlijdende, sijn soen den *Kameraer* van den *Leckendijck*, ende sijn *Swager Ram*, *Droft* aen de *Vaert*, in den boedel ende kantoer grasseerende, ende aen de reeckeningh soo veel duysenden te kort komende, jegens protest van veel Heeren, 't geen sy aen 't landt als een *Wees-kint* schuldigh waren, door hulp van de *Burgermeesters*, sijn *Swager*, onder pretext datler niet af geprofiteert en hadden, is quyt gescholden, daer de *steentjes Backer van Oort*, die borch was voor den ontfanck van den *slapenden Ruy*, den selven falieerende, tot een stuyver toe het kort heeft aen 't Landt moeten betalen, ende dat oock met recht ende redenen, ende hoe is dit samen te brengen? Den een is een vreemt van den principael, een eerlijck *Borger man*, die geen vrienden in de *Regeringh* en heeft, noch die manantie noch administratie van penningen had gehad, die moet betalen, de andere zyn kinderen, die selfs in de *Regering* sitten, ende haer vrienden daer in hebben, die 's *Landts* gelt in de *Ouders Cantoer* gemanieert hadden, onder pretext dat sy daer niet van gegaudeert en hebben, het wordt quyt ghescholden, dat is noch niet ghenoech: maer *Ampten* en *Officien* staen voor haer open, de een 't *Droft-ampt* van de *Vaert*, dat over de 4000. guldens 's jaers opbracht, den anderen *Kamelaer* van de *Leckendijck*, ende ghestorven zynde, durven de kinderen roemen, dat sy veertigh of vyftigh duysent guldens op de *Comptoiren* hebben staen, ende de Vader had geswooren, dat hy geen goet van zyn *Ouders* heeft gehad: noch moest de *Swager Lichtenbergh*, wiens leven met zyn naem wel over een komt, uyt den *Haegh* komen, om nevens eenen blaesbalcksen *Becker* tot de grootste sergien van de *Stadt* geavanceert te werden, waer door andere bequame ende eerlycke *Borgeren* moesten te rugge staen. En wierde het salaris van dese vermaerde *Secretarissen* noch merckelijck geaugmenteert door de directie van de *Borgemeesteren vander Voort*, en *vander Dussen*: om dat den eenen *Neef*, en den anderen *goet Vriendt* van haer was.

Zeeuw.

Dat is nu van de *Politie*, maer valt'er niet wat op de *Justitie* ende de *Kerk* oock te seggen?

Vrechten-

De Kerck sullen wy ditmael overslaen: maer soo veel aengaet de Justitie, 't Hof is altyt versien gheweest van seer goede Raets-heeren, ende heeft oock die reputatie buyten de Provincie gehad: maer t'sedert dat die geen die processen moesten hebben, kosten mercken, datmen door een Raet-heers Soon te gebruycken, veel tijts meer avantasie had als door de gerechticheyt van sijn saeck, ende datmen geen geschencken liet te ontfangen uyt conscientie, maer alleenlijck uyt vrees; dat als het uyt quam een quaden reuck mochten naer laren, ende daerom sijn Soon die liet ontfangen, soo heeft her al een kleyn vlackje gekregen. Ick ben in 't seker bericht, dat eenighe *Kanoniken van den Dom*, gevraeght synde hoe komt ghy lieden tot u Advocaet te hebben den Soon van de Raets-Heer *Kerckenraedt*? Dat is immers geen man van groote bequaemheyt? Sy daer op souden geseydt hebben, wat geven wy om de bequaemheyt van den Advocaet, als hy maer maecken kan dat wy onse processen winnen, ende sedert wy hem ghebruyckt hebben, hebben noch geen processen verlooren.

Predikant.

Ick hebbe veel van die man hooren segghen, maer de man is doodr, doch ick en kan niet verstaen, hoe dat een man alleen kan doen, waren daer dan geen andere eerlycke lieden meer in 't Hof?

Virechtsman.

Ja doch, daer waren de verstandigste, eerlijckste, en de getrouwste Justiciers die men vinden mach, als *Niepoort*, *Roodenburgh*, *Morelissen*, *Someren*, *Ewijck*, *Gruyter*, *Mansvelt*, *de Wijkersloot*, ende meer anderen, die 't selve, als sy het merckten wel tegen gingen, maer hy kost maecken dat niemant en wiste dat sijn Soon daer in dienden, latende door een ander Advocaet de publycke dingen doen, daer en boven had hy een Confrater, die hy wist te vangen eer hy 't gewaer wiert, ende dan tyden ende gelegentheden waer nemende, geeft groote avantagie. In de *Revisien* was 't een Kuyperye geworden, men sagh niet na vroomme, geleerde ende gepractiseerde Advocaten, maer yder solliciteerde om t'seerst, een vriendt of goet bekende tot decisie van sijn saeck te hebben, of soo daer niet om gesolliciteert en wierde, had yder Gedeputeerde van Staten den zynen, of het een eerlijck man ende tot soodanigh beroep gequalificeert was, daer wierdt weynigh na gesien. Dit, en diergelycken, is het Heeren, waer over de Borgers met redenen mochten klagen; doch niet aen al de werelt, maer aen die geene die rechts wegen daer in te seggen

gen hebben, of *sijn Hoogheyt den Heere Prins van Oranje*, als hy 't *Stadthouderschap* van onse *Provincie* sal aenghevaert hebben, oock niet met die intentie om de *Regeringh* verandert te hebben, of selfs door die occasie op 't kussen te raecken, maer mer intentie alleenlijck om sulcke groote abuysen geredresseert te hebben, welcke veele haer ooghemerck niet en is gheweest, voornamentlijck die sulcke nominatie van *nieuwe Regenten*, door *Landtman en Gentmans Raedt*, op de baen ghebracht hebben, waer onder den een *sijn Soon*, den ander *zyn Broer*, *Swager* ende *Vriendt* heeft, lieden niet alleenlijck *slecht Hoofden*, ende soo weynigh in die valuatie geldende als die wy vooren gheenoemt hebben; maer die in regardt van qualificatie met haer gantsch geen comparatie hebben, synde *uygenomen weynige* van het geringhste slach van *Burgers*, als *Rademaeckets*, *Schoenmaeckers* en dierghelycke, daer en boven soo klaecht men dat veel van de *Regenten Arminiaens*, ende desen raet heeft'er genomineert die den *Arminiaensen dooier* (*met reverentie gesproken*) noch in 't gat hanght, ende die *Moeders Susters* ende *Vrienden* in 't *Riet-steegje* hebben gelaten, ende *zyn* in den *Dom* gekomen, om *Ampten*, *Officien*, ende dat is noch niet gheenoegh, maer tot *Luycker-Walen* ende *Boere Jonghens* incluyt, ende was 't dit noch al: maer basterden (*holla't is Landtmans Swager*,) en die op haer achter nytvaren staen, *insaem volckje*, en soude dat geen fraye veranderingh *sijn*? Ick meen dat wy raecken souden van de wal in de sloot: maer ick twijffel niet, of *sijn Hoogheyt* sal naer *sijn ordinaire* hooghwyse voorlichtigheyt, sich niet door *Rehabeams raet*, of *Ierobeams Priesters*, maer door *raedt der eerste, oudste ende wijsste des volks* laten informeren, die de saeck met minder passie, als die andere handelen sullen.

Predikant.

Maer mynen vriendt, 't soude wel konnen *zyn* dat dat alsoo waer was, ondertusschen soo kan niemant ontkennen dat'er veel vreemde opinien 't *Utrecht* geweest *zyn*, gelijk onder veele genoeghsaem blijkt uyt dat verfoeyelycke Boeck van de *Afgoderye* door *L. V. Velthuysen*, ende dat de *Cartesiaense* ende *Arminiaense* factie machtigh ghedomineert heeft, soo dat'er het *Eeuwich Edict* uyt gesprooten is.

Utrechtsman.

Wat aengaet het Boeckje van de *Afgoderye*, dat is (*myns oordeels*) door *D^r. Velthuysen* onvoorsichtelyck geschreven geweest, veel tijds voortkomende uyt de hardigheyt van *zyn stijl*, ende steeckt *zyn* onvoorsichtigheyt daer te meer uyt, dat hy in 't *Nederduyts* ende niet in 't *Latijn*

tijn geschreven heeft, want sulcke materien willen wel onder de Geleerden eerst wat gekaut zyn, eer men die de gemeene man te eeten geeft, op dat sy daer in 't eerst niet te hart op bytende, hare tanden breecken, ende dan door preindicien geoccupeert, naderhandt nooyt meer te recht oordeelen kunnen. Ende noopende 't vorder, dat is malkanderen maer quade namen geven, soo placht den een een *Voetiaan* te sijn, den ander een *Maresiaan*, *Cocciaan*, *Zabadist*, *Brwynist*, *Zodestijnist* ende diergelycke, dat zyn maer quade benaminghen, ende zyn daer veel tydts die Mannen selfs oorsaeck af, om dat sy haer Discipulen soo addict maecken aen hare Leeringen ende opinien, dat sy meerendeels niet willen hebben dat sy andere Meesters hooren of hare Boecken leesen, ende daer nyt komt dan voort, dat sy aen 't geen sy van hare Meesters hebben gehoord, soo vast blyven hanghen, dat sy alle andere opinien condemnieren ende verwerpen, sonder dat sy noch eens ondersocht hebben, of ondersoecken willen, of sy goet of quaet sijn, ende dat behoort mijns beduncken, soo niet te geschieden: maer men behoorde de namen aen een kant te setten, ende maer te examinieren, hoe de saecken, warense goet, al quamense van *Maresius* van daen, men behoordense aen te nemen; warense quaet, al quamense van *Voetius* van daen, men behoordense te verwerpen, maer een Discipel van *Maresius* sal seggen, 't is de opinie van *Voetius*, by gevolg, ick hoefte niet eens door mijn gedachten te laten gaen, ende een ander weder ter contrarye, dat sijn geen Discipulen die naer de waerheyt soecken, maer alleenlijck Meesters opinien defenderen. Soo gaet het oock in 't *Politijck*, yder dryft sijn tot soo hy 't geleert heeft, sonder te examinieren wat best is, daer nochtans soo veel is aen gelegen, ende voornamentlijck in de Regeringe van Landt ende Steden, daer voor een vasten grondt-regel alleenlijck maer te considereren staet: dit eenige, *des volcks welwaert*, dat vast staende gelijk het altijd vast blyven moet, soo sijn ten hooghten dienstigh te considereren de tyden, waer in men dat goet den volcke kan toebrenghen. Gelijk hier seer goede *Parriotten* kunnen gheweest sijn, die geoordeelt hebben in tijdt van vreden het beste welvaren *des volcks* te wesen, geregeert te worden sonder *Stadthouder*, ende daer met yver voor ghestreden hebben: die selve, als goede *Parriotten* sullen in tijdt van *oorlogh*, *trubel* of *mutinatie* met de grootste redenen van de werelt, op het selde fundament, weder oordelen dat de *Republijck* heeft van nooden een *Stadthouder*, en waerom? Om dat het welvaren *des volcks* daer in bestaet, welck fundament haer dwinght soo weder te yveren voor die regeeringe, als haer gedwonghen hebben,

voorgaende tyden voor ghepasseerde regeeringe. Daerom oock in *Hollandt* soo veel eerlycke ende wyse Regenten in haer functien gecon-
tinueert hebben, die andersints, soo sy het *Eeuwigh Edict* beswooren had-
den uyt factie ende partytschap, sonder na haer gewisse, daer in te beoo-
gen *den welvaert des volck*, onwaerdigh in hare bedieningen soude ge-
bleven sijn.

Predikant.

Sachjes vrient, sie toe, dat ghy het *Eeuwigh Edict* niet en schijnt te
willen voorsprecken.

Utrechtsman.

Ter contrarie Domine: wat ingheval voorgaende discours aengaet, so
volght daer uyt, dat alle Regenten behoorden geconfidereert te hebben,
dat'er sulcke tyden kosten komen, dat men nootsaekelijck een *Stadthouder*
voor het *welvaeren des volcks* van nooden hadde, ende daerom niet
absoluytelijck te sweren, dat sy nooyt *Stadthouder* souden kiezen: ten
sy saecke sy daer in uytsluyten die tyden, wanneer de *nootsakelijckheyt*,
tot welvaert des volcks, vereyscht een *Stadthouder* te hebben, ende dat
dan den eedt niet meet obligatoir soude sijn, gelijk een rechtsinnige in-
terpretatie mede brenghen kan, om dat den eedt van een goet *Patriot*
nooyt kan geinterpreteert werden; oock niet en verbint tegens het *wel-
vaeren des volcks*, sulcks dan niet aenstootelijcks overblijft: als dat de
Uytersche soodanige apen van *Hollandt* sijn geweest, van wie sy nu soo
eerlijck geloont werden, om dat *Hollandt* een *Eeuwigh Edict* hadde ge-
maect, datelijck sy moesten volgen, soo anders buyten die aperature, de
saeck lichtelijck, met ongeprejudiceerder oordeel soude sijn geexami-
neert geweest. Al hoewel men de saeck verder ophalende, sal moeten be-
kennen, dat het selve *Edict* niet meer in sich behelst als in 't jaer 1651.
by alle Regenten (niemant uytgesondert, selfs by die nu het *Eeuwigh
Edict* schynen tegen te willen sprecken) beëdicht is, die oock selfs geen
difficultheit hebben gemaeckt, om te seggen, dat sy doen geswooren had-
den 't geen men nu eerst besweren wilde.

Predikant.

Ick gheloof evenwel niet dat die *Arminianaense* voghels, en die in de
pruyl-kerck gaen, en die de Predikanten hebben helpen uytsetten, en
die het *Eeuwigh Edict* beswooren hebben, in de Regeeringhe sullen
blijven.

Utrechtsman.

Ghy slaet den bal mis Pastoor, wat is'er noch oyt erger jegens sijn
Hoog-

Hoogheyt uytgebraeck't, als die monstereuse *seclafie*, en is den grootsten inventeur daer van nu niet den grootsten vriendt van sijn *Hoogheyt*, onder de acht *Burger Hopluyden*? Dat nu immers voor Helden moesten gehouden werden ten dienste van 't gemeen, is daer de Heer van *Vinteryn* niet onder? Die, eer hy *Vroetschap* wierdt noch geen *Lidmaet* was, maer om dat 't selve hem niet obsteeren soude, ende terwylen dat de *Predikanten* hem verongelyckten, niet willende daer toe aennemen als in de volle kercken-kamer, ('t geen wat onredelijck is, voor een man die alrede tot sijn jaren gekomen was) ginck in de pruyt-kerck, ende is'er gebleven, niet tegenstaende hy misschien niet veel van de *Predikatie* en verstondt; in de *Vroetschap* komende, heeft hy niet mede geyvert tot het uytsetten van de *Predikanten*? Heeft hy niet altijd de *Predikanten* mede helpen afflaen? Heeft hy mede het Eeuwigh Edict beswooren? En is hy nu evenwel niet mede uytverkooren?

Predikant.

Ick weet niet hoe hy daer toe gekomen is, of 't moest wesen dat sijn Swager *Doeyenburgh*, die een groot *kercks man* is dat bestelt hadde.

Vrechtsman.

Wat verstaet ghy door een groot *kercks-man*? Ymandt die de ware Gereformeerde Religie wel verstaet, daer professie af doet, ende de selve beleeft? Soo gheloof ick dat dien Heer van zyn Swager *Doeyenburgh* niet en behoefde gerecommandeert te werden, om dat hy soo goeden *kercks man* is als sijn Swager: maer verstaet ghy daer door ymandt die handt houdt om een *Zicesterse factie* op te richten, ende het met de *Predikanten* houdt om daer door gevordert te worden, of die mede kan approbeeren dat men in *Engelandt* quansuys om de Religie, een *Coninck* de kop affmyt, ende eenen fynen *Cromwel*, die met de Religie als velen huychgelde, voor een heyligh man, ende een *hersteller des Godtsdienst* prijst? Dat is wat anders.

Predikant.

Neen, neen van sulcke faecken tegenwoordigh niet te reppen: maer verhael ons eens hoe het toe ghekomen is, dat sedert 't jaer van 1649. nooyt geen *Onderlingh* in de *Vroetschap* koste komen, ende specialijck wat de Heer H. *Quint* gedaen heeft, wiens Vader selfs al in de *Vroetschap* is geweest, dat hy nooyt daer toe en heeft kunnen geraecken.

Vrechtsman.

Dat is een nootoire onwaerheyt, want na 't jaer 1649. sijn der in de *Vroetschap* verscheyden *Onderlingen* gekomen, als *Lucas van Voorst*,

Cornelis van Royen, ende meer anderen, oude fatsoenelycke *Borghers*, die langen tijdt in de Kerkelycke bedieninge waren gheweest, doch wat in 't particulier *H. Quint* aengaet, 't volgt juyft niet altydt, om dat de Vader in de Regeeringh is geweest, ergo moeder de Soon inkomen; *zijn* Vader was een goetaerdigh aenghenaem *Burgherman*, maer de *Heer H. Quint*, dat is een ander man, die de passie van nydigheyt ten oogen uytstiet, ende die soo opiniatreerende is in sijn opinien, dat hy noch reden geven, noch reden ontfangen wil, daerenboven had hy sijn leven met den kerckelijcken deckmantel niet konnen decken, hy hadde al overlang onder de censure geweest, om dat hy hem ordinaris soo vol drinckt, dat hy moet t'huys geleyt ende gedragen werden, ende dat niet eens by ongheluck; maer als hy daer de occasie maer toe heeft, tot ergernis van vele eerlijcke lieden, dat hem een voorganger van de Kerck soo beestelyck droncken drinckt, ende dan so vol sijnde was hy een groot *Prinsen man*, daer als hy nuchteren was, en solliciteerde om in de Vroetschap te komen, hy in het besweren van het *Eeuwigh Edict*, geen difficulteyt maeckte, gelijk hy oock eenige jaren na malkander geen swarigheyt gemaect heeft om aen de Noothulpen (ofte Aelmosseniers) ten behoeven van den armen te leveren sekere slechte Lakenen tot 27 guldens het stuck, die men naderhandt bevonden heeft dat andere met een eerlycke winst tot 17 guldens hebben konnen leveren, en oock in der daet geleverd. Ende desen is het hooft geweest van de Teykeners, waer uyt ghy oordelen kont wat de anderen syn, generalyck, menschen die niet soo veel tot haer ooghemerck gehad hebben de welstant der regeeringe, als wel om te voldoen den haet die sy tegens de regeeringh ende de Regenten droegen, ende haer ambitieus hart, dat haer selfs of hare vrienden op het kussen wilde doen sitten, mede blyckende uyt die magere ende leugenachtighe redenen die zy tot pretext van hare teykeningh, sonder naem van den Autheur, hebben in druck laten gaen, alle goede liefhebbers des *Vaderlands* en konnen foodanige *Borgers*, die sulcks in een stille ende geruste *Borgerye* ondernemen, gelijk hier was, niet houden als voor *muteins oproeringe*, ende *verbasterde Christenen*, die als hebbende ghetracht aen te richten *scheuringe in Kerck ende Politie*, tot den waren *Dis des Heeren* niet behoorden toegelaten te worden. Synder eenige onder, die een goede meeninge hebben ghehad, en de saecke niet verstaen en hebben, of die door aenradinge daer toe ghebracht syn, of die gelyck het van veelen in de nacht geteykent is, overvallen syn geworden, ende niet geweten hebben wat zy reykenden, die sullent syner tijdt wel te voorschyn komen. O! Dat syn Excellentie den

Grave

Grave van Hooren sich te degen van onpartydighe daer ontrent liet informeren, op dat hy *zijn Conincklijcke Hoogheyt* daer met goet fundament in koste adviseren, ick en geloof niet dat hy op dat oude dispuyt van de geestelycke goederen, mitsgaders het inkomen van de goederen der *Duytser Ordere*, waer uyt sommige van de Kerck geeren een brock sou-den hebben, eens reflexie nemen sal, fullende kunnen oordelen dat her geval van conscientie daer nieuwers na so groot in en is, als wel de mortificatie van dien een gantsche omkeeringe van den Staet van de Provincie soude verooraken, maer om dat van die materie so meenigh fraey Boeck geschreven is, sal ick het in dit discours daer by laten blyven, fullende in alle ghelegentheydt van dese ende diergelycke materien seer geeren met U L. spreecken. Vaert wel.

E Y N D E.